

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Вітковського Юрія Петровича
на тему «Розвиток інноваційного потенціалу аграрного виробництва:
теорія, методологія, практика»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за
спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним
господарством

Актуальність теми дослідження

Рациональне управління потенціалом аграрного виробництва, є основою забезпечення довготривалого, ефективного та стабільного економічного зростання. При цьому основою розвитку економічного потенціалу сільськогосподарських товаровиробників є здійснення ними інноваційної та інвестиційної діяльності. В свою чергу, інертність сільськогосподарського виробництва, існуючі розміри та масштаби його суб'єктів, тенденції динаміки концентрації капіталу зумовлюють суттєві особливості побудови та функціонування механізмів інвестиційної діяльності, залишаючи ключовим джерелом економічного зростання інвестування у відкриття нових виробничих можливостей, створення стійких конкурентних переваг тощо. Останнє зумовлює необхідність раціоналізації інвестиційних потоків в якості інструменту управління економічним потенціалом та розгляд інноваційного потенціалу підприємства в якості окремого функціонального потенціалу аграрного виробництва, що, власне, переконує в актуальності дисертаційної роботи Ю.П. Вітковського, яка не викликає жодних сумнівів.

Дисертація Ю.П. Вітковського виконана у відповідності до плану науково-дослідної роботи Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка за темою «Механізми підвищення конкурентоспроможності, розвитку економічного та виробничо-технологічного потенціалу суб'єктів агропромислового виробництва» (номер державної реєстрації 0116U003477, 2016 - 2020 рр.),

згідно яких автором визначено теоретичні та методологічні засади розвитку інноваційного потенціалу аграрного виробництва, а також проаналізовано стан та тенденції розвитку потенціалу на внутрішніх ринках аграрної продукції та розроблені практичні шляхи по удосконаленню процесів реалізації інноваційних стратегій товаровиробників.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Ознайомлення з дисертацією переконує, що автор продемонстрував глибоке розуміння предмету дослідження, яке ґрунтується на всебічному вивченні теоретичних засад розв'язання поставленого наукового завдання. Список використаних джерел налічує 325 найменувань, серед яких наявні праці провідних фахівців з економічної теорії, аграрної економіки, менеджменту, а також нормативні, законодавчі та аналітичні матеріали. Автором коректно ідентифікована предметно-об'єктна сфера, чітко побудована та дотримана логіко-структурна схема, грамотно сформульовані мета та завдання дослідження. Вказане дозволило раціонально застосувати загальні та спеціальні методи дослідження, що забезпечило цілісне та повне обґрунтування винесених на захист наукових положень, висновків та рекомендацій. Зміст дисертації повною мірою відповідає обраній темі дослідження. Обґрунтовані в дисертації рекомендації пройшли виробничу апробацію, що підтверджується відповідними документами. Отже, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, пропозицій та рекомендацій дисертаційної роботи Вітковського Ю.П. не викликає сумнівів.

Ступінь новизни наукових положень

Наукова новизна дисертаційної роботи Вітковського Ю.П. полягає в отриманні нового вирішення наукової проблеми обґрунтування теоретично-методологічних, методичних та прикладних засад розвитку інноваційного потенціалу аграрного виробництва та управління ним. Особливої уваги заслуговують та створюють суттєвий приріст наукових знань такі, з винесених на захист положень наукової новизни:

– виконане вперше обґрунтування концепції формування, використання та розвитку інноваційного потенціалу аграрного виробництва;

– ідентифікація методологічного підходу до управління розвитком інноваційного потенціалу аграрного виробництва, який є орієнтованим на створення конкурентних переваг товаровиробників на основі зниження рівня виробничих витрат та скорочення термінів окупності інвестицій в проекти інноваційного розвитку;

– обґрунтування архітектури механізму розвитку інноваційного потенціалу аграрного виробництва, в основі якої лежать прояви ознак емерджентності взаємодій виробничої та управлінської складових діяльності товаровиробників;

– удосконалений методологічний підхід до ідентифікації орієнтирів та конкретизації відповідних інноваційних стратегій на основі окреслення можливостей підвищення інвестиційної привабливості аграрного виробництва;

– ідентифікація факторів стану внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування сільськогосподарських товаровиробників в контексті розвитку інноваційного потенціалу аграрного виробництва;

– методичний підхід до якісної та кількісної оцінки інноваційного та економічного потенціалів аграрного виробництва, який передбачає поетапне оцінювання готовності товаровиробників до сприйняття інновацій;

– теоретичні засади ідентифікації стану інноваційної діяльності та тенденцій змін інвестиційного забезпечення аграрного виробництва на основі окреслення контурів можливостей здійснення інноваційної активності у виробничій, комерційній та управлінській сферах;

– принципи побудови організаційно-економічного механізму генерування та імплементації інноваційних стратегій розвитку товаровиробників;

– наукове тлумачення дефініції «інноваційний потенціал аграрного виробництва», яка ідентифікується через здатності товаровиробників до створення на інноваційній основі конкурентних переваг та забезпечення орієнтованості інвестиційної діяльності на інноваційний розвиток.

Повнота викладення у відкритому друку наукових положень дисертації

За результатами виконаного дисертаційного дослідження опублікована 31 наукова праця (17 одноосібних), із них: одна одноосібна монографія, 20 статей у вітчизняних фахових наукових виданнях, 5 статей у зарубіжних виданнях та 5 публікацій в матеріалах наукових конференцій та інших виданнях. Оприлюднені в публікаціях наукові положення не викликають сумнівів, не містять протиріч з базовими положеннями економічних наук, а також з достатньою повнотою відображають сутність та зміст матеріалів дисертаційного дослідження. Вимоги до кількості наукових публікацій дотримано. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Вітковського Ю.П. «Розвиток інноваційного потенціалу аграрного виробництва: теорія, методологія, практика» складається із вступу, п'яти розділів, висновків та пропозицій, викладена на 412 сторінках, у тому числі основного тексту 356 сторінок, включає 37 таблиць та 39 рисунки.

У першому – теоретичному – розділі розглянуто питання ідентифікації інноваційного та економічного потенціалу аграрного виробництва та його типології, структури економічного потенціалу в контексті імплементації інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, визначення особливостей інноваційного потенціалу аграрного виробництва та періодизації його формування та розвитку.

У другому – методологічному – розділі систематизовано наукові підходи до оцінювання потенціалу аграрного виробництва та його суб'єктів, визначено класифікаційні ознаки інновацій в аграрній сфері, обґрунтовано методологічні та методичні підходи до управління розвитком інноваційного потенціалу аграрного виробництва.

У третьому – аналітичному – розділі окреслено пріоритетні напрями інноваційної діяльності в аграрному виробництві, визначено особливості залучення джерел інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток, розглянуто динаміку ефективності аграрного виробництва та інтенсивності

інноваційної діяльності його суб'єктів.

У четвертому – науково-прикладному – розділі обґрунтовано типологію, архітектуру та архітектоніку організаційного, економічного та організаційно-економічного механізму управління розвитком інноваційного потенціалу аграрного виробництва, ідентифіковано інструменти мобілізації інноваційного потенціалу аграрного виробництва, виконано оцінку інвестиційної привабливості проектів інноваційного розвитку суб'єктів аграрного виробництва.

У п'ятому – науково-практичному – розділі визначено напрями реалізації та економічні наслідки інноваційної діяльності в аграрному виробництві, обґрунтовано механізми управління розвитком інноваційної та інвестиційної діяльності товаровиробників в аграрному виробництві, розроблено моделі та процедури стратегічного управління інноваційним потенціалом аграрного виробництва.

Дисертація Вітковського Ю.П. «Розвиток інноваційного потенціалу аграрного виробництва: теорія, методологія, практика» за обраною темою, постановкою наукової проблеми, сутністю винесених на захист положень та змістом матеріалів дослідження відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Обсяг та оформлення дисертації є такими, що відповідають діючим вимогам МОН України.

Практична цінність результатів дослідження

Результати дисертації характеризуються практичною цінністю з огляду на їх пристосованість до використання аграрними підприємствами, їх об'єднаннями та органами державного управління агропромисловим розвитком при розробці програм та прийнятті рішень в сферах інвестиційної та інноваційної діяльності, а також розвитку економічного потенціалу товаровиробників. Рекомендації автора та окремі результати дисертаційного дослідження використовуються органами управління агропромисловим розвитком та сільськогосподарськими товаровиробниками Харківської області, а також у навчальному процесі Харківського національного

технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, що підтверджено відповідними довідками.

Зауваження до дисертаційної роботи

Не дивлячись на достатньо високий теоретико-методичний рівень підготовки дисертаційної роботи необхідно звернути увагу на наявні в ній окремі недоліки та дискусійні положення:

1. Авторське визначення інноваційного потенціалу аграрного виробництва потребує уточнення з огляду на те, що за своєю сутністю потенціал є сукупністю можливостей зростання. Крім того, доцільним було б більш чітко продемонструвати місце інноваційного потенціалу в структурі економічного потенціалу аграрного виробництва.

2. Потребує більш глибокої диференціації запропонований автором методологічний підхід щодо управління розвитком інноваційного потенціалу аграрного виробництва в частині ідентифікації контурів інноваційної активності з урахуванням спеціалізації, розмірів та масштабів товаровиробників.

3. Покращила б представлення результатів дослідження демонстрація співвіднесення інноваційних рішень в аграрному виробництві з загальносвітовими тенденціями та встановлення зв'язку з трансформацією технологічних укладів економічної діяльності.

4. Додаткових пояснень потребує використання автором в третьому розділі дисертації дефініції «інноваційно-інвестиційна модель».

5. Автору слід було б застосувати певну типологію механізмів розвитку інноваційного потенціалу аграрного виробництва в четвертому розділі дисертації.

6. Потребує додаткового розкриття зміст підходу автора щодо нівелювання негативних наслідків інноваційної діяльності товаровиробників (підрозділ 4.3 дисертації).

7. Доповнення формалізованих в підрозділі 5.2 стратегій розвитку інноваційної діяльності аграрних підприємств прогнозними розрахунками результатів їх реалізації покращило б подання матеріалів дослідження.

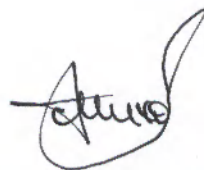
Вказані зауваження не зменшують позитивного враження від роботи та не заперечують можливості існування авторського бачення шляхів вирішення завдань дослідження в дисертаційній роботі.

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН України.
Дисертація Вітковського Юрія Петровича «Розвиток інноваційного потенціалу аграрного виробництва: теорія, методологія, практика» виконана на актуальну тему, є завершеним самостійним дослідженням, характеризується новизною та має теоретично-методичне та прикладне значення. Науково-обґрунтовані висновки і рекомендації в сукупності вирішують складну наукову проблему формування та розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу суб'єктів аграрного бізнесу. Автором розкрито тему дисертації, досягнуто поставлену мету та виконано конкретизовані завдання.

Отже, дисертація Вітковського Юрія Петровича на тему «Розвиток інноваційного потенціалу аграрного виробництва: теорія, методологія, практика» за змістом і оформленням відповідає вимогам пп. 9, 10 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту
Сумського національного аграрного
університету

А.М. Михайлов

